

Naziv prakse:

Registar za tržišno natjecanje

Zemlja: **Njemačka**

Kategorija prakse:

- sustavi i alati

Podaci za kontakt:

- Registar za tržišno natjecanje (*Wettbewerbsregister*) pri Saveznom uredu za tržišno natjecanje (*Bundeskartellamt*)
- www.wettbewerbsregister.de
- info@bundeskartellamt.bund.de

Suzbijeni rizici od prijevara

- izbjegavanje postupaka javne nabave ili manipulacija njima
- ostali

Kontekst i ciljevi

Zakon o uspostavljanju i funkcioniranju registra za zaštitu tržišnog natjecanja za javne ugovore i koncesije stupio je na snagu 29. srpnja 2017.

Budući da nije postojala zajednička baza podataka sa svim relevantnim podacima, javnim naručiteljima bilo je teško provjeriti je li društvo u prošlosti počinilo kaznena djela kojima bi se opravdalo njihovo isključivanje iz postupaka javne nabave prema zakonu o nabavi EU-a i Njemačke. Neke njemačke savezne države, iako ne sve, imaju za tu svrhu zasebne „registre o korupciji”. Javni naručitelji često se moraju oslanjati na informacije koje im dostave sami podnositelji zahtjeva.

Time se stvara rizik da se društvima koja bi možda trebalo isključiti iz postupaka javne nabave i dalje dodjeljuju ugovori jer javni naručitelji ne mogu provjeriti podatke u konsolidiranom registru. Postoji mogućnost da tijela ne uoče podudarnosti u nekom od brojnih postojećih registara ili se oslanjaju na informacije samih podnositelja zahtjeva koje moraju procijeniti.

Novi registar za tržišno natjecanje u javnoj nabavi nacionalna je i zajednička baza podataka koja će javnim naručiteljima, sektorskim naručiteljima i davateljima koncesija omogućiti informacije na temelju kojih će moći procijeniti mora li se ili može li se društvo isključiti iz postupka dodjele ugovora zbog počinjenja relevantnih kaznenih djela. Time će se pomoći u sprečavanju gospodarskog kriminala i osiguravanju pravičnog tržišnog natjecanja u pogledu dodjela ugovora o javnoj nabavi.

Novi registar trenutno uspostavlja posebna jedinica pri Saveznom uredu za tržišno natjecanje, koja djeluje kao „tijelo za registar”.

Opis prakse

Pravna osnova za registar, među ostalim obveze u pogledu prijenosa i vršenja uvida, utvrđena je u Zakonu o registru za tržišno natjecanje iz 2017. Dodatni tehnički i organizacijski zahtjevi propisat će se zasebnom uredbom koju će donijeti njemačka savezna vlada (uz odobrenje njemačkog Bundesrata).

Bundeskartellamt (Savezni ured za tržišno natjecanje) trenutno uspostavlja registar za koji se očekuje da će okvirno biti u funkciji do kraja 2020. Osnovana je posebna jedinica u okviru Saveznog ureda za tržišno natjecanje koja će imati 30 zaposlenika u ekvivalentu punog radnog vremena. Za provedbu registra odobren je proračun od približno 3,8 milijuna EUR, a troškovi održavanja procjenjuju se na približno 2,3 milijuna EUR godišnje.

Registrom za tržišno natjecanje upravljat će se elektronički. Postupanje s registrom bit će, u načelu, uvjetovano registracijom u Saveznom uredu za tržišno natjecanja i zahtijevat će sustav za registraciju SAFE, koji se upotrebljava i za pravosudne postupke. Nakon registracije javni naručitelj može pristupiti informacijama u registru; registar neće biti dostupan javnosti.

Sadržavat će informacije o konačnim presudama, kaznenim naložima i novčanim kaznama koje se uglavnom odnose na gospodarska kaznena djela (detaljno navedena), čime su među ostalim uključeni:

- korupcija i mito
- trgovina ljudima
- osnivanje zločinačke ili terorističke organizacije
- financiranje terorizma
- prijevarena povezana s javnim proračunima (među ostalim proračunom Unije)
- prijevarena u subvencijama
- sporazumi štetni za tržišno natjecanje (među ostalim tajno dogovaranje u natječajima)
- prisilan rad i izrabljivanje radnika
- kršenje Zakona o minimalnoj plaći i Zakona o borbi protiv rada na crno i nezakonitog zapošljavanja
- pranje novca i
- utaja poreza.

Od agencija za provedbu zakona, carinskih agencija i tijela nadležnih za tržišno natjecanje zahtijevat će se da tijelu za registar elektronički prijave informacije o prekršajima, presudama, kaznama i novčanim kaznama.

Društva koja se upisuju u registar bit će o tome obaviještena u pisanom obliku i imaju rok od dva tjedna za podnošenje prigovora ako prosljeđene informacije nisu točne i ako mogu dostaviti potrebne dokaze. Tijelo za registar ocjenjuje dostavljene dokaze i, ako je primjenjivo, ispravlja informacije ili uklanja unos. Društva mogu uložiti žalbu na odluke tijela za registar na sudu nadležnom za takve žalbe (Visoki zemaljski sud u Düsseldorfu).

Javni naručitelji bit će obvezni provoditi provjeru u registru u slučaju ugovora čija procijenjena vrijednost iznosi 30 000 EUR ili više. Sektorski javni naručitelji i davatelji koncesija moraju vršiti uvid u registar u slučaju ugovora čija je procijenjena vrijednost jednaka pragovima Unije ili veća od tih pragova (428 000 EUR (roba/usluge) / 5 350 000 EUR (radovi) za sektorske javne naručitelje; 5 350 000 EUR za davatelje koncesija). Javni naručitelji koji ne provedu provjeru u registru mogli bi se suočiti s pravnim posljedicama za kršenje zakona o javnoj nabavi. Nadalje, javni naručitelji mogu dobrovoljno provoditi provjeru u registru za projekte čija je vrijednost manja od obveznih pragova.

Unosom u registar ne dolazi do automatskog isključivanja iz postupaka javne nabave. Javni naručitelji moraju sami odlučiti o isključivanju društva u skladu s relevantnim odredbama zakona o nabavi.

Nakon razdoblja od tri ili pet godina (ovisno o razlogu unosa) društvo se briše iz registra.

Društva mogu zatražiti prijevremeno brisanje iz registra u skladu s pravilima o dobrovoljnoj rehabilitaciji prema zakonu o nabavi EU-a i Njemačke (tj. ako su nadoknadili štetu prouzročenu svojim nezakonitim postupanjem, surađivali s istražnim tijelima i proveli odgovarajuće mjere usklađivanja kako bi se izbjeglo nezakonito postupanje u budućnosti).

Ako je tijelo za registar odobrilo zahtjev za prijevremeno brisanje iz registra, javni naručitelji više ne mogu isključiti društvo na temelju razloga zbog kojih je društvo uneseno u registar. Međutim, ako Savezni uređ za tržišno natjecanje ne smatra da su mjere dobrovoljne rehabilitacije dovoljne, javni naručitelji mogu svejedno procijeniti korake koje je društvo poduzelo radi dobrovoljne rehabilitacije te ga razmatrati u okviru zakona javne nabave.

Tijelo za registar objavit će smjernice o postupcima dobrovoljne rehabilitacije kojima se odobrava prijevremeno brisanje.

Jedinstvena obilježja

Registar će za javne naručitelje biti jedinstven izvor informacija na razini zemlje. Time se podrazumijeva da tijela za kazneni progon, carinska tijela i tijela nadležna za tržišno natjecanje pravovremeno elektronički dostavljaju informacije kako bi se javnim naručiteljima osigurala dostupnost potrebnih informacija o presudama i administrativnim novčanim kaznama.

Ishodi i rezultati

Budući da registar još nije u funkciji, trenutačno ne postoje konkretni ishodi.

Međutim, vjeruje se da će registar za tržišno natjecanje dati važan doprinos borbi protiv korupcije i drugih gospodarskih kaznenih djela i nezakonitog postupanja osiguravanjem informacija na temelju kojih se može utvrditi vrijedeli za određeni gospodarski subjekt razlozi za isključivanje. Društvima s prethodnim osudama ili novčanim kaznama stoga se može trajno uskratiti mogućnost dodjele ugovora.

Očekuje se i da će registar imati preventivne učinke te da će se njime društva dodatno odvratiti od nezakonitog postupanja zbog mogućih teških posljedica, kao što je isključenje iz postupka dodjele.

Ključni čimbenici za uspjeh

Prema njemačkom pravu javni naručitelji bit će obvezni unositi relevantne povrede u registar i provoditi provjeru u njemu. Odgovarajućim pravnim tekstom jasno se određuje područje primjene i uspostava registra te njegovi ciljevi, kao i zadaće tijela za registar.

Elektronički sustav omogućuje pravovremenu komunikaciju i pregled relevantnih informacija.

Jedinica odgovorna za uspostavljanje kombinira stručno znanje iz različitih relevantnih područja, npr. pravno, gospodarsko i informatičko osoblje, te redovno surađuje s tijelima nadležnima za izvješćivanje i tijelima koja će morati upotrebljavati registar kako bi se osiguralo usklađeno uvođenje registra i provedba prilagođena korisniku.

Zabilježeni izazovi i stečena iskustva

Uspostavljanje saveznog registra složen je informatički projekt koji uključuje suradnju brojnih agencija.

Zbog savezne strukture njemačke države uključene su agencije na nacionalnoj, regionalnoj (*Länder*) ili gradskoj razini, a one se pridržavaju različitih postupaka i koriste se različitim sustavima. Potrebno je uskladiti različite potrebe i preduvjete.

Konačno, registar mora biti usklađen s Općom uredbom o zaštiti podataka i mora osigurati podatkovnu i informatičku sigurnost, što povećava njegovu složenost.

Mogućnost prijenosa

Provedba nacionalnog, elektroničkog registra koji će se upotrebljavati za postupke javne nabave nije svojstvena samo Njemačkoj i već se spominje kao mogućnost u odgovarajućoj Direktivi 2014/24/EU o javnoj nabavi (uvodna izjava 85.).

Druge zemlje mogle bi ugraditi registar za tržišno natjecanje u postojeće elektroničke platforme za javnu nabavu. Ako je potrebna nova struktura, potrebno je odabrati ili osnovati nadležnu javnu agenciju za upravljanje registrom.

Struktura raznih agencija nadležnih za izvješćivanje i tijela za registar te suradnja s njima mora se organizirati u skladu s nacionalnom organizacijom. U zemljama koje nemaju saveznu strukturu poput Njemačke broj dionika kojima treba upravljati može biti manji.